

Rune Nyman besökte sektorn

Den 7 mars besökte Rune Nyman, vår nye generaldirektör, sektor Underhåll – på förmiddagen i Linköping och på eftermiddagen i Arboga.

GD tillträder tjänsten först den 1 maj men hans ambition är att besöka alla FFV-enheterna före detta datum.

Enligt de snåva planerna för dagen skulle Rune Nyman efter besöket i Linköping flyga helikopter till Arboga. Nu tillät inte vädret helikopterflygning den dagen. Detta innebar snabba om-disponeringar i programmet. Besöket i Linköping förkortades med en timme och transporten till Arboga fick ske med bil i stället.

Vad fick då Rune Nyman se och höra?

Vid Underhåll i Linköping berättade sektorchef Tommy Johansson om sektorn och dess aktiviteter. Rolf Forsell fortsatte med sektorns underhållsfilosofi och ekonomi. Därefter var det dags för Carl Erik Johansson att informera om division Flygteknik.

De fackliga representanterna för FCTF, Ingemar Vilnersson, respektive SF, Sven-Åke Överström, i Linköping träffade sedan GD några intensiva minuter.

Göran Danbolt, avdelning Kapslar, inledde verkstadsbesöket. Han visade olika kapslars användningsområden med hjälp av bla videobandspelare.

C-hallen med sina flygplan och heli-

Carl Erik Johansson, tv, och verkstadschef Bertil Nyberg instruerar GD, Rune Nyman, i 35:an Drakens instrumentpanel.

Foto: Niklas Forslind

koptrar väckte stort intresse. Rune Nyman tog dessutom chansen att provsitta förarsitsen i en 35 Draken, vilket han tydligt uppskattade.

Ett besök på Instrumentverkstaden låg sist på programmet.

Sedan väntade bilen för transport till Arboga.

Efter lunchen informerade divisions-

cheferna Jan Eiborn, Avionik, och Rune Lindberg, Motor, om sina enheter.

Sedan var det dags för promenad runt om i verkstäderna. Och den intensiva dagen avslutades med att divisionscheferna Hans Östergren, Basmateriel i Östersund, Ingemar Hansson, Export, och Arnold Junflo, Service, berättade om sina enheter.

LINKÖPING

"Det är dom små, små, detaljerna som gör det!", sjungs det i visan. En som fått orden bekräftade och dessutom 22300 kronor berättar vi om på

ÖSTERSUND

"Ge oss möjligheter att lära oss ny teknik", vädjar FCTFs representant vid division Basmateriel. Hugo Mattson har idéer som han berättar om på

ARBOGA

Slutbetyget 5 efter ett års "grundskola" i resultaträkning. Det betyget får avdelning Systemtekniks sektionschefer av Göran Linder på

Är Du optimistisk?

Härom veckan såg jag ett TV-program i serien Uppdrag Sverige. Programmet handlade om en norrländsk dam som var optimistkonsult. Tänk Er att vara konsult i optimism! Att vara teknisk konsult är ganska lätt att förstå men att vara konsult i optimism, vad gör man då?

Damen i fråga reste runt i Sverige till olika företag och myndigheter och "konsulterade" för att få människor optimistiska och få en tro på sig själva.

Varför behöver vi i Sverige få hjälp till att tro på framtiden, oss själva, företaget, familjen m.m? Vi har kanske världens bästa ordnade arbetsförhållanden tex reglerad arbetstid, medbestämmande, lång semester. Ändå behöver vi konsulthjälp.

Jag tycker att vi svenskar under lång tid mer och mer blivit ett "kvirrande" folk. Vi har blivit specialister på att vara negativa. Dt är främst "man" och "dom" som är eländiga varelser.

Tänk positivt!

Jag tycker nu precis som optimist-konsulenten – försök att tänka positivt. Att tänka positivt är att se det ljusa i tillvaron och således även det ljusa på jobbet. Tänk efter – visst finns det positiva saker!

Det är viktigt att säga vad Du tycker. Är Du missnöjd så säg det till den det gäller – inte till andra. Det kallas att baktala. Att säga vad Du tycker gäller lika mycket att säga positiva saker. Ge beröm – ge uppskattning. För att kunna ge måste vi försöka förstå andra människor. För att förstå måste vi lyssna. Lyssna och försök förstå. Tänk efter självt ex när Du tycker att Du skulle få upp-

Våren är på väg och tillvaron börjar ljusna. Det sjuder av liv i naturen och solen värmer frusna människobarn. Visst finns det anledning att ta till oss Håkan Östergrens uppmaning att tänka positivt och vara optimister?

Foto: Ingemar Kjellberg.

skattning i Ditt arbete och försök se om Du har medarbetare i en liknande situation – ge då ett uppskattande ord. Att vara optimistisk och säga vad Du tycker har ingenting med Din befattning att göra. Att ge uppskattning kan ske på alla nivåer och mellan alla nivåer. Alla blir glada för ett uppskattande ord.

Grundoptimism

Att vara optimistiska innebär inte att

ständig gå och vara glad. Det är inte möjligt och vore i så fall ett falskt beteende. Vi måste alla gå igenom kriser – lätta eller svåra – ingen kommer undan. Så är vårt liv och det måste vi lära oss att leva med. Det hindrar dock inte att vi skall ha en grundoptimism. Det mår vi bättre av både hemma och på jobbet.

Håkan Östergren

Sommartiden är här!

Sommartid införs igen i Sverige från söndagen den 31 mars. Det sker genom att klockan flyttas fram en timme från 02.00 till 03.00 sommartid.

Glöm inte att ställa om klockan, så att du inte kommer försent på måndagmorgon!

Ett flertal länder i Europa, däribland Västtyskland och Danmark fattade

1979 beslut om att införa sommartid 1980. I Sverige godkände riksdagen 1979 en proposition med förslag att införa sommartid.

I propositionen anfördes bland annat att om sommartid införs i Danmark är behovet också starkt att införa sommartid i Sverige, särskilt med tanke på svårigheter som annars skulle uppstå inom kommunikationsområdet.

I propositionen anfördes även att det var önskvärt med en samordning av

sommartiden i Norden. Sverige, Danmark och Norge införde sommartid samtidigt år 1980. Finland dröjde till 1981.

Efter den första sommartidsperioden 1980 gjorde dåvarande Handelsdepartementet en rundfrågning till vissa myndigheter och organisationer om erfarenheterna. Resultatet visade att en överväldigande majoritet hade positiva erfarenheter av sommartiden.

Sommartidsperioden 1985 avslutas söndagen den 29 september. Klockorna vrids då tillbaka en timme, det vill säga från klockan 03.00 till klockan 02.00.

På söndag börjar sommaren – åtminstone enligt tidtabellerna...

Programvaran är värd ett kapitel för sig

Sektorns Kvalitetsprogram har kompletterats med ännu ett kapitel: Nummer 14.

Här behandlas utveckling och anskaffning av programvara.

Det innebär att du som utvecklar eller köper programvara inom FFV Underhåll har vissa ramar att följa. Därmed uppfyller vi kraven i kvalitetsnormen AQAP-13 – ett åtagande vi gjort i såväl JAS-avtalet som det nya principavtalet.

Vad är innebörden av kapitel 14? Jo, programvaruprojekt ska planeras, genomföras och kontrolleras på ett bestämt sätt. Exakt hur detta ska ske kan variera från projekt till projekt. Kvalitetsprogrammet anger ramarna.

Kvalitetsplan

Det ska finnas en projektbunden kvalitetsplan för varje projekt. Kvalitetsplanen bestämmer vilka dokument som ska tas fram i projektet, vilka programutvecklingshjälpmedel som ska användas, rutiner för granskning med mera. Man beslutar även hur kvalitetsövervakningen ska gå till i projektet och utser en projektbunden kvalitetsövervakare.

När-var-hur

En projektbunden verifieringsplan utarbetas. I den bestämmer man när, var och hur tester och kontroller av programvaran ska utföras under projektets gång. Att ta fram en verifieringsplan motsvarar vad som i andra sammanhang kallas kontrollberedning.

Uppgifterna fördelas

Arbetsuppgifterna inom ett programvaruprojekt fördelas med hjälp av uppdragsspecifikation. På det sättet vet alla i projektet exakt vad de har att rätta sig efter under arbetets genomförande.

Merarbete

Vad ska då allt detta tjäna till? Varför detta merarbete?

Jo, genom att planera in visst merarbete i projektets början vinner vi följande: Vi slipper en större mängd oplanerat merarbete på grund av oklarheter, för sent upptäckta problem och dylikt. Genom noggranna förberedelser slipper vi "brandkärsuttryckningar".

Vi minskar utvecklingskostnaderna och säkerställer kvaliteten i slutresultatet: En programvara, som vi vet att våra kunder blir nöjda med, har förtroende för och dessutom får i rätt tid!

Lennart Karlsson är en av dem som kommer att ha nytta av det fjortonde kapitlet i Kvalitetshandboken.

– Vi slipper en större mängd oplanerat arbete på detta sätt, säger han. Foto: Hans Hedin.

Värdefull planering

Hur är det då att jobba utifrån kapitel 14 och följa de angivna ramarna? Vi frågar Lennart Karlsson, kvalitetsrepresentant inom sektion Autotestteknik, avdelning Systemteknik.

– Hittills har vi jobbat mest med uppdragsspecifikationer, det vill säga skrivit upp vem som ska göra vad och anggett ramarna för projekten, säger Lennart.

– In inledningsskedet kan man kanske uppleva merarbetet som negativt, för att det är så nytt. På sikt kommer fördelarna att märkas: Genom att till exempel skriva en uppdragsspecifikation tvingas vi ta ställning till problem, som vi har nytta av senare i arbetet. Som vi jobbat förut har vi riskerat att stöta på problem som vi aldrig tänkt oss. Nu hinner vi förbereda oss, fortsätter han.

– Visst får vi lägga ner en hel del tid på förarbete och planering, men på sikt leder det ändå till en tidsvinst, säger Lennart.

Redaktionen tar påsklov!

Vi ber att få önska alla läsare en riktigt Glad Påsk!

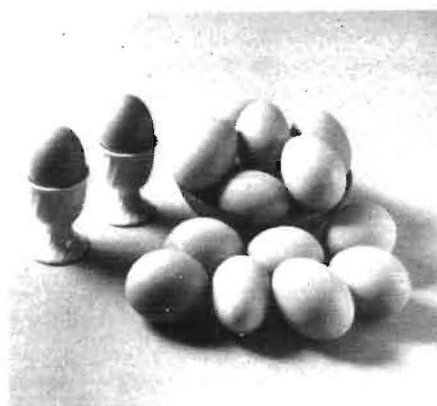
Redaktionen tänker unna sig påsklov, vilket innebär att nästa utgivning av U-aktuellt förskjuts en vecka.

Presstopp för nästa nummer är således den 10 april. Då ska allt material finnas hos redaktören i Arboga.

Fredagen den 19 april får du den nya tidningen med – som vi hoppas – mycket intressant läsning!

Välkommen med bidrag både till den och kommande nummer!

Redaktören

Att äta ägg till påsk är en gammal, kristen tradition. Ägget symboliserar uppståndelsen och det nya, fördolda livet. Att det sedan är gott med ägg gör ju inte saken sämre...

Foto: Ingemar Kjellberg.

Göran Elmhed, chef för tekniksektionen:

"Det är fascinerande att jobba med människor"

– Det som är stimulerande just nu är att kunna använda befintlig kompetens i nya projekt och att vi även har möjlighet att utnyttja personalens kompetens inom andra tillämpningsområden än de vardagliga arbetsuppgifterna, förklarar en positiv Göran Elmhed, chef för tekniksektionen vid Apparatavdelningen inom division Flygteknik i Linköping.

– Det utvecklar och sporrar alla parter. Det är jag övertygad om, fortsätter han.

Göran Elmhed tillträdde sin tjänst den 1 december förra året. Men han är inte okänd inom Underhåll. Han började vid FFV i Linköping 1962, då som ingenjör på motortekniska.

– Det är alltid roligt att tillträda en tjänst där avdelningen är i ett utvecklingskede. Då finns det stora möjligheter att påverka den nya inriktningen.

En gång gasturbiner

– När jag förra gången var anställd vid FFV jobbade jag med gasturbiner för marinen. Efter några år flyttade jag med turbinerna till Arboga, då man organiserade om verksamheten. 1975 lämnade jag FFV för marinen i Stockholm.

– Nu tycker jag det är intressant att gå in på den breda teknik, som finns här i huset. Det gäller allt från Sundstrands drivenheter, växellådor och hydraulpumpar, vilka jag själv jobbade med här förra gången, till JAS-elektronikens styrautomater för att ta ett exempel, berättar Göran.

Vårt beteende

Göran är mycket intresserad av marknadsföring. Han arbetade med affärsutveckling vid ASEA-STAL innan han kom till FFV andra gången.

– Jag tycker det är fascinerande att jobba med människor. Jag har studerat beteendevetenskap lite grann och har väl av erfarenhet lärt mig hur vi människor fungerar i vissa situationer. Det här med beteendekunskap kan ibland låta lite krångligt med engelska termer

– Jag tycker det är stimulerande att jobba med självständiga människor i en miljö, som kännetecknas av öppenhet och där tankar och idéer fritt får spelrum, säger Göran.

Foto: Barbro Bergström.

och djuplodande psykologi. Men i grund och botten är våra reaktioner på saker och ting ganska naturliga, förklarar Göran.

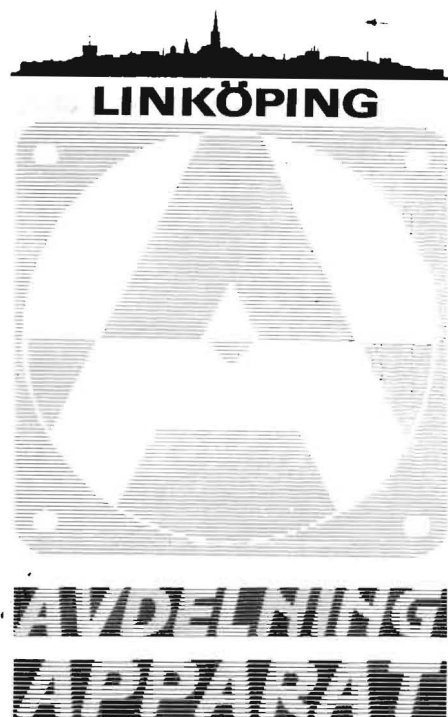
– Jag tycker det är stimulerande att jobba med självständiga människor i en miljö, som kännetecknas av öppenhet och där tankar och idéer fritt får spelrum, fortsätter Göran.

"Låt idéerna flöda"

– Det ligger mig mycket varmt om hjärtat att se till att projekt och idéer får stor självständighet. Idéskapande och kreativitet har svårt att inränga sig i ett planeringssystem. Resultatet av hård styrning blir ofta att motivationen och skaparlusten försvinner helt. Nya idéer är ett absolut måste för att en enhet eller ett företag ska överleva idag! Det ger stor tillväxtkraft och det skapar morgondagens "ben" att stå på. Det gäller verkligen att stöjda och entusiasmera de friska idéer, som dyker upp. Låta dem få stort spelrum. Det genererar arbetslust hos de anställda och många gånger även säljande produkter.

Senaste tekniken

– Jag vill också slå ett slag för vår utvecklingsverksamhet för att upprätthålla och utveckla vårt kunnande. Våra tekniker måste arbeta med spets-teknologi för att hålla sig à jour med de se-

Värt att veta om sektion Teknik

Sektionen nybildades i samband med omorganisationen 1983.

Då slog man ihop tidigare Instrumenttekniska kontoret (1430) med sektion Apparater (1600) till en sektion, som nu kallas Tekniksektionen, FA20, och som tillhör Apparatavdelningen inom division Flygteknik.

Sektionen har 48 anställda och sektionschef sedan 1 december 1984 är Göran Elmhed. Ordergång 1984 uppgick till 13,7 Mkr. Sektionen är lokaliserad i by 21, T-huset.

Vi är som tidigare uppdelade i grupper efter de objekt vi har underhållsansvar för.

- Tunga mekaniska apparater där hydraulik och mekanik ingår.
- Lättare apparater där finmekanik, elektronik och datorer ingår.

Förutom det rent underhållstekniska arbetet, som på sikt syftar till minskade underhållskostnader för kunden utför vi också modifieringar samt mottagningskontroll. Projektaktiviteten med utveckling av nya produkter utgör en alltmer betydelsefull del av verksamheten.

naste rönerna och därmed göra oss konkurrenskraftiga på marknaden.

– Det viktigaste för mig är att få varje grupp inom sektionen så självständig som möjligt. Jag har därför i stor utsträckning delegerat såväl ansvar som befogenheter till gruppcheferna.

Fem självständiga grupper

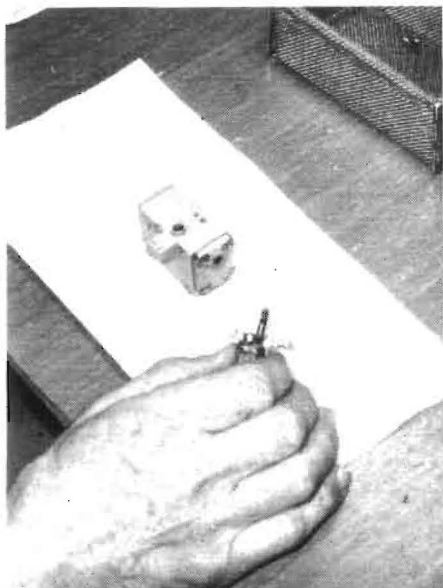
Sektion Teknik är uppdelad i grupper, som var och en har sitt specialområde. Varje grupp kommer att närmare presenteras i kommande nummer av U-Aktuellt. Fyra av de fem grupperna

Liten detalj gav Sven stora pengar

– Det var bara av en slump som jag fick idén, berättar Sven Lindeblad, som för några veckor sedan fick beskedet att han fått 22.300 kronor i förslagsersättning från Centrala Förslagskommittén. Sven arbetar som apparatmontör vid Instrumentverkstan inom Apparatavdelningen i Linköping.

Sven gör tillsyn på bla servon till Vigen-plan, vilket innebär att han demonterar, tvättar och monterar dem. De kommer in för tillsyn efter 810 flygtimmar.

Sven Lindeblad håller här "flappern" i sin hand. Piggan som sticker ut rakt fram är "tungan" som utsätts för oljestrålstrycket. Nu slipas den i stället för att man som tidigare gjort bara kasserat hela flappern, som kostar 4.250 kronor.
Foto: Ann Wilson

Sven Lindeblad, apparatmontör vid Apparatavdelningen i Linköping, har just mottagit beviset för att han på nästa lön får 22.300 kronor för sitt förslag om slipning av en liten "tunga" i ett Vigen-servo. Det är platschefen Ingvar Persson, som haft den angenäma uppgiften att överrätta både blommor och diplom.
Foto: Barbro Bergström

En dag tyckte han att man kasserade en detalj för mycket. Det var "flappern" i servovalven. I den sitter en "tunga" som på båda sidorna utsätts för ett starkt oljetryck från oljestrålar. Trycket gör märken i tungan, mycket små, men ändå tillräckliga för att detaljen måste kasseras. Nu kan man inte skilja tungan från flappern, utan hela stycket måste slängas. Varje flapper kostar 4.250 kronor!

Slipning var lösningen

Sven kom då på att man kanske skulle

kunna slipa bort märket. Idén var värd att testas och den visade sig hålla. Nu skickas flappern till sliperiet på Tillverkningsavdelningen. Där slipas tungan i en maskin. Den är i nyskick 2 mm och slipas ner till 1,9 mm. Eftersom tillverkaren tillåter en tolerans ned till 1,7 mm, finns det stora chanser att tungan kan slipas ytterligare en å två gånger!

Flitig idékläckare

Sven visar sig vara en trogen förslagsställare. Han har bland sina inlämnade förslag genom åren fått två belönade.

håller i stort på med underhåll, förslag till modifieringar och förbättringar och utarbetar reparationsmetoder för reservdelar.

Den femte gruppen, Datateknik och elektronik, fungerar som allmän data-resurs för avdelningen, och gruppmedlemmarna deltar i vissa projektarbeten som tex ANPE (anpassningsenhet för navigeringssystem exempelvis i fpl 35 Draken).

Kolla kostnaderna

Göran har också teorier om hur vi ska

kunna vara konkurrenskraftiga och därmed kunna överleva.

– En viktig förutsättning för att vi ska lyckas i våra förhållanden är att vara kostnadseffektiva. Vi får inte glömma bort detta faktum, därefter kan vi se på intäktsidan, sälja mer och skaffa fler kunder. Detta är grundförutsättningen för att vara konkurrenskraftig!

– Dessutom ska vi förbättra våra relationer till FMV och utöka vår servicebredd på mjukvarusidan. Och vi ska inte glömma att försvaret är vår huvudkund. Det har sagts många gånger, men det är också mycket viktigt att det

inpräntas i allas vårt medvetande!

Stora möjligheter

– Vi ska också ta vara på alla de möjligheter som universitetet, avknopningsföretag och inte minst Saab erbjuder. Staden Linköping ger oss ett fantastiskt teknikutbud och vi ska utnyttja det på bästa sätt, anser Göran.

– Till sist vill jag påpeka personalens resurser och den potential de innebär. Med det gedigna kunnande som finns här kan vi nå långt, avslutar Göran Elmhed.

En kväll med röda och gröna baroner

Göran Danbolt, chef för utveckling och objektledning vid avdelning Kapslar inom division Flygteknik i Linköping, höll i början av mars ett intressant föredrag om vår kapseltillverkning. Det var vid en av Flygtekniska Föreningens sammankomster i Linköping som han berättade om de röda och gröna baronerna, FLIR och Akankapslarna.

– Det hela började med att Texas Instrument i USA kom till oss och sade att danskarna ville ha en mörkerspaningsutrustning till ett av sina flygplan, började Göran.

Röde baronen

– Eftersom flygplanet redan var fullpackat med utrustning blev lösningen en kapsel. Vi hade jobbat med kapslar tidigare men då bara på licens. Vi döpte den till Red Baron, den röde baronen. Namnet fick den kanske av att censorn är infraröd och att den första målades röd och vit, de danska färgerna. Den var 3 m lång, vägde 140 kg och hade en diameter av 0,5 m.

Hög fart på låg höjd

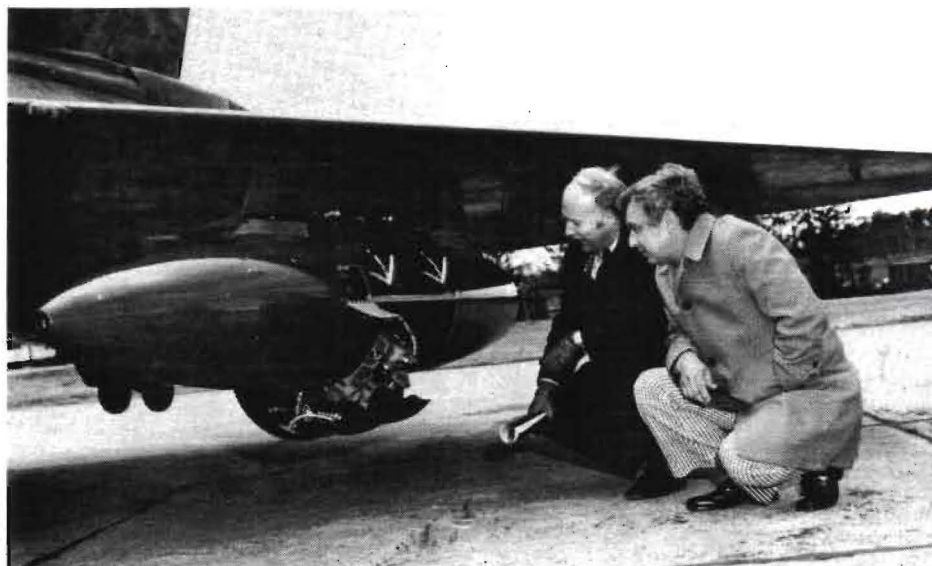
Utvecklingen har gått snabbt framåt. Kapslarna har hittills gjorts i aluminium, men man börjar nu alltmer gå över till att tillverka nos- och akterkonen i glasfiberarmerad plast. Mörkerspaningsutrustningen är avsedd att föras fram på låg höjd och vid hög hastighet. 900–1000 km/h och 50–100 m höjd är rekommenderat. Kameran är känslig för den infraröda osynliga strålningen, som alla föremål avger. Känsliga detektorer tar upp värmeemission med scannande optik. Signalerna omvandlas till synligt ljus som registreras på film.

Vatten döljer

– Ett bra sätt att maskera sig mot upptäckt av den infraröda strålningen är tex med färska lövruskor, eftersom de innehåller fukt. Vatten är nämligen ett isolerande medium mot IR-strålning, förklarade Göran.

Varma detaljer blir mörka

Göran visade bilder tagna från luften med IR-kamera. Allt varmt blir mörkt

Göran Danbolt (tv) Avdelning Kapslar, och projektledaren för line scannern tillverkad av Texas Instrument, Tom Dupuis, inspekterar här den danska Red Baron-kapseln. Bilden är tagen 1976, då systemprovningen pågick bla vid FMV-PROV i Linköping.

Foto: Niklas Forslind

på originalbilderna. Man kunde tydligt se hur ett Viggen-plan just lämnat startbanan. Värmen, som jet-strålen alstrat, visade mörka märken. Två 35:or stod uppställda. En hade uppenbarligen just landat, vilket de mycket mörka tankarna indikerade. Bränslet var fortfarande varmt.

– Flygplatser och hamnar är roligast att titta på, eftersom aktiviteten ofta är stor där och mycket energi alstras, berättar Göran. Man kan tex klart och tydligt se att en båt legat i hamn och sedan följa dess färd ut på vattnet. Propellern virvlar upp det varmare bottenvattnet och det ger en mörk slinga i vattnet.

Gröne baronen

Ur detta system har nu utvecklats en ny kapsel, The Green Baron, den gröne baronen. Den är i princip likadan som den röde, men är kompletterad med dagspaningskameror för låg och medelhög höjd. En finess med den gröne baronen är den roterbara akterkonen. Med den kan en långbrännviddig kamera riktas mot det aktuella målet. Vridningen kommer på serieversionen att manövreras från förarsitsen. Syftet är att demonstrera kapseln för olika flygvapen runt om i världen.

Panoramakamera

– Vi måste kunna demonstrera den

verkliga kapseln för presumtiva kunder. Det räcker inte att bara visa en specifikation, det är alldeles för dyra grejor! Vi ska installera en panoramakamera i den gröne baronen. Den ersätter tre eller flera låghöjdskameror, som normalt ska täcka från horisont till horisont, sade Göran.

FLIR

Sedan berättade Göran om vår FLIR-kapsel. Forward Looking Infra Red står för framåttittande IR-mottagare, som ger föraren en samtidig bild av den framförliggande omvärlden. Den är i första hand ett hjälpmedel till attackflygplan och helikoptrar. Det är nämligen något ganska revolutionerande att kunna se och identifiera föremål i terrängen för att utföra en attack på natten med ungefär samma taktik som på dagen.

De främsta användningsområdena för en spanings-FLIR är navigering på låg höjd och att identifiera föremål i mörker.

– Vi fyller kapseln med vad Texas Instrument tror att amerikanska staten går med på att sälja till vissa kunder. Det blir alltså en relativt enkel bildalstrande FLIR med två öppningsvinklar. Den ena ger en bild av vad piloten har framför sig och den andra ger en förstora bild som om man tittar i en kikare.

Nyheter från Tillverkningen

I avsikt att få ett bättre grepp om ekonomi och beläggning har man sammanfört vissa funktioner i sektion Avdelningsplanering.

Detta är ett led i den beslutade strategiska inriktningen av affärsområdet Mekanik inom avdelning Tillverkning. Den nya organisationen trädde i kraft den 1 mars 1985.

De fyra funktionerna Huvudplanering (FT22), Beläggningsplanering (FT23), Materielbevakning (FT24) och Kostnadsuppföljning (FT46) tillhörde tidigare sektion Produktionsstyrning. Faktureringen (FT15) tillhörde sektion Försäljning.

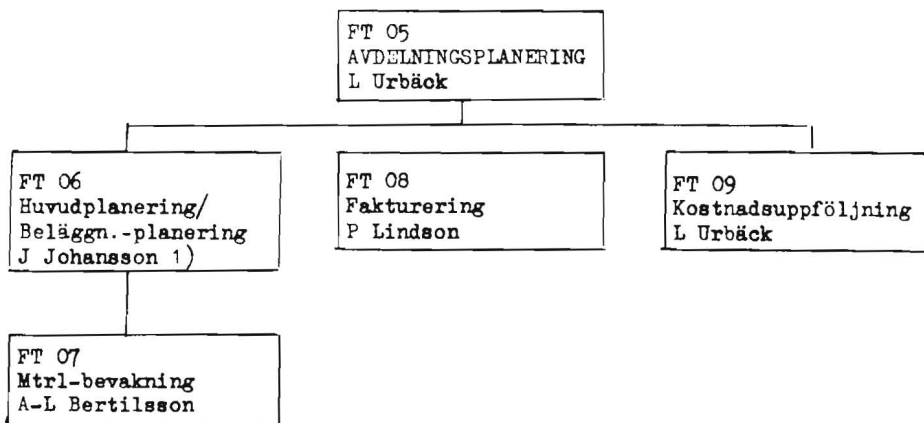
– Nu har vi fört ihop dessa funktioner under en sektion. Avsikten är att vi med den nya organisationen effektivare ska kunna följa upp vår ekonomi och beläggning, berättar Lennart Urbäck ansvarig för sektion Avdelningsplanering inom Tillverkningsavdelningen.

Bättre styrning

– En väl fungerande styrning av vår ekonomi är ett absolut villkor för att uppnå de ställda kraven på lönsamhet, fortsätter Lennart.

– Att ha ett klart grepp om beläggningen i våra verkstäder medför flera positiva effekter, som till exempel ökad leveranssäkerhet, lägre kostnader och bättre resursutnyttjande.

– Därför är jag övertygad om att den här omgrupperingen inom vår avdelning kommer att bli en väl fungerande enhet och jag ser ljusst på framtiden, avslutar Lennart Urbäck.

Anna-Lisa Bertilsson ansvarar för materielbevakningen, Per Lindson (tv) har hand om faktureringen och Jonny Johansson (ej med på bilden) svarar för huvudplanering och beläggningsplanering. Lennart Urbäck är sektionschef för Avdelningsplanering.

Foto: Ann Wilson

Akankapseln

Den fjärde produkten Göran berättade om var avdelning Kapslars Akan-kapsel.

– Det fanns två skäl till att vi tog fram den, förklarar Göran. Dels togs den fram som övningsinstallation för att spara pengar vid skjututbildning, dels sneglade vi naturligtvis på den kommande svenska pansarvärnshelikopterna, som kommer att behöva någon form av sekundärbeväpning.

– Vi säljer kapseln tom. Den är avsedd

för en 12,7 mm automatkanon typ M3, som finns över hela världen. Magasinet rymmer 200 skott. Kapseln väger komplett med ammunition 115 kg. Vi har utrustat den med automatisk omladdningsanordning, som drivs med tryckluft.

Sparar 1000-tals kronor per sekund

– En 30 mm granat kostar minst US\$ 15 per kula. Skjuter man med två kanoner kostar det US\$ 600 per sekund! Med kaliber 50, dvs 12,7 mm, är man trots

allt nere i US\$ 80 per sekund och det är ju en väsentlig kostnadssänkning, menar Göran.

Nya kontakter

– Just nu pågår demonstrationer av detta system i ett främmande land, där vi har ett objekt tillsammans med Saab Combitech. Vi ska leverera kapslarna, skaffa fram balkar och svara för den erforderliga flygplanmodifieringen. Saab levererar siktena. Så avslutade Göran Danbolt sitt föredrag.

"Ge oss möjligheter att lära oss ny teknik"

I förra numret av U-Aktuellt tog Bertil Johansson, SF-klubbens ordförande hos Basmateriel, till orda mot sektorledningens åtgärder när det gäller varsel av 28 personer.

Eftersom 25 av dessa personer tillhör SF är det naturligt att SF agerar utifrån sina intressen.

Men FCTF-facket hos Basmateriel kan väl inte stillatigande åse den utveckling som är på gång? Nej, visst inte!

En pratstund med Hugo Mattsson, ordförande i FCTF:s lokalförening hos division Basmateriel visar att även denna fackförening har idéer och synpunkter.

– Vi tackar sektorchefen för det erkännande han gett divisionens omställningsgrupp i dess svåra arbete, säger Hugo.

– Jag tycker mig dock märka en viss besvikelse hos honom över den lite satiriska julklappen (i form av en svanholk), även om Tommy förnekar det själv. Vid förhandlingarna i oktober förra året, som fördes i en positiv anda, sades det att alla skulle hjälpas åt att kanske till och med skapa ett nytt affärsområde.

– Då kan man förstå Tommy Johanssons besvikelse, när det visar sig att allt vi gör är att ironisera över hans positiva inställning. Förlåt oss Tommy, det var inte menat så, säger Hugo vidare.

Hugo tar ny sats och fortsätter:

– Bortsett från detta, vill jag nu se framåt och positivt. Jag bjuder därför på en ny slogan: God kontakt mellan elektronik och elkraft. Eller: God kontakt mellan finare och grövre kretsar!

– Kan du utveckla denna slogan?

– Vår elverkstad har låg beläggning. Personalen går och väntar på antika elverk och maskiner som man hoppas ska komma i form av spontanbeställningar. Detta är inte utvecklande på något sätt. Vi måste satsa på något annat.

– Vad då?

– Låt de affärsområden som nu finns utvecklas. Men dessutom, och till nytta för befintlig verksamhet, borde vi göra en hård satsning för att bli duktiga på hårdvaror i nischen mellan "fina och grova kretsar". Alltså på det som finns mellan elektronik och elkraft. Dessa måste ju anpassas mot varandra i snart sagt alla applikationer, och där menar jag att vi saknar kunskande.

– Hur ska vi skaffa detta kunskande?

– Jag vill att vi utbildar personalen i material- och komponentkännedom, ritningsläsning med mera. Det finns så mycket nytt som vi inte vet tillräckligt om: Nya kablar, kabelkontakter, plintsystem, metoder för terminering, system för apparatbyggen och så vidare. Kort sagt: De moderna elektriska och elektroniska komponenterna, deras sammanbyggnad och användningsområden. Kan vi lära oss detta, så öppnar sig helt andra möjligheter till nya arbeten.

Ge oss möjligheter

– Jag anser, fortsätter Hugo, att FFV är skyldiga att ställa upp på utbildning och utveckling av personalen så att personalen kan lära sig dagens och morgondagens teknik. Då blir vi mer motiverade att arbeta med detta slags komponenter. Men framför allt ger detta möjligheter till en ny affärsidé för FFV det är jag helt övertygad om. Sektorchefen har lovat att satsa på dem som inte är fullt sysselsatta på grund av minskade beställningar från FMV.

Här har han chansen! Ge oss möjligheter att lära oss ny teknik, så ska vi s till att utnyttja dessa nya kunskaper på området mellan elektronik och elkraft.

– Vi har många "tomma" ytor på vår verkstad. Där kan utbildningen och sedan den nya hårdvaruproduktionen bedrivas, säger Hugo och fortsätter:

– Det finns och kommer alltid att finnas arbets- och utvecklingsuppgifter mellan de finare och grövre kretsarna, det vill säga mellan elektronik och elkraft.

– Vi får inte slå ifrån oss med att vi är för dyra. Vi vill leva och ha arbete, därför vill vi vara effektiva och konkurrenskraftiga och måste ordna möjligheter för det, avslutar Hugo Mattsson, hårt prövad ordförande i FCTF-facket hos division Basmateriel.

– Vad tycker Basmateriels chef, Håkan Östergren, om Hugos idé?

– Jag tycker att alla som har idéer ska presentera dem. Förr eller senare kan det dyka upp en idé som man kan göra något av, säger han.

Hugo lämnade FCTF-klubban

FCTF lf 127 vid division Basmateriel hade årsmöte fredag den 15 mars 1985. I och för sig ett lugnt och normalt årsmöte, men en ovanlig sak inträffade: Hugo Mattson avgick efter sju år som ordförande. I hans ställe trädde Agne Sterner in.

Styrelsen fick följande sammansättning:

Agne Sterner, ordförande, Dag Lihuvud, Eva-Lisa Martinsson, Inger Hellberg, Hans Brännström, Agneta Friberg och Ulf Sterner.

SFs nya styrelse

SF-klubben vid division Basmateriel har också haft årsmöte.

1985 års styrelse fick därmed följande sammansättning:

Bertil Johansson, ordförande, Alf Lööv, vice ordförande, Rolf Olsson, sekreterare, Ragnar Larsson och Ruben Mårtensson, ledamöter.

Som den observante läsaren noterat saknas kassör. Han/hon ska väljas på stundande styrelsemöte.

Kurs med återmatning

ÖSTERSUND

En av de åtgärder man tillgriper vid låg beläggning inom ett företag är utbildning.

Så även hos division Basmateriel. Där har el-avdelningen på verkstaden sysselsättningsproblem. Bland annat därför fick Peter Wärdell, el-konstruktör, i uppdrag att arrangera en kurs för el-montörer.

En annan anledning till kursen var att det fanns ett behov av att informera montörerna om det senaste när det gäller ritningsstandard och schemaläsning.

Verkmästare Örjan Österberg fick i uppdrag att "ragga" elever till kursen. Resultatet blev att samtliga tillfrågade ställde upp.

Kursen är sex timmar lång och uppdelad i två avsnitt. Det första avsnittet genomfördes häromveckan och innehöll information om ritningsstandard, symboler och schemaläsning. I avsnitt två blir det mera schemaläsning. I skarven mellan avsnitten har deltagarna fått "hemläxa". Det är övningsuppgifter, vars svar ska redovisas vid nästa sammankomst.

En andäktig skara lyssnar på Peter Wärdell. Främre raden frv: Rolf Olsson, Tomas Forsström och Kent Ringius. Mellanraden frv: Birgitta Olsson, Monica Marklund och Christer Ståhlberg. I bakre raden skymtar frv: Karl-Erik Elvgren, Stig Jonsson, Nils Falk och Sixten Larsson. Foto: Hans Brännström

Hur upplevdes kursen av de inblandade? Tomas Forsström svarar:

– Jag tycker att den stora fördelen ligger i det ömsesidiga utbytet av erfarenheter mellan Peter och oss. Det ger såväl han som oss kunskaper om problemen vi har i jobbet, var och en på sitt håll. Dessutom är det nyttigt med kunskaper utanför det elektriska området. Jag tänker på vad olika symboler betyder, måttoleranser på ritningar, som visar mekaniska produkter och så vidare. Vi får ju ofta göra mekaniska bearbet-

ningar i till exempel ett skåp. Då är det bra att känna till olika begrepp.

Vad tycker "läraren" Peter Wärdell?

– Det är bra att få visa vad vi menar på en ritning. Samtidigt är det bra med den återmatning från produktionen, som vi får vid såna här tillfällen. Det leder till bättre ömsesidig förståelse för varandras problem, vilket i sin tur leder till rätt nivå på kvaliteten hos såväl ritningsunderlag som den färdiga produkten. Vi tillför varandra kunskaper helt enkelt, avslutar Peter.

Gemensam satsning på civilt datorunderhåll

ARBOGA

Ett avtal mellan FFV Underhåll och Telub AB har nyligen slutits beträffande civilt datorunderhåll.

Samarbetsavtalet innebär att Telub AB marknadsför och säljer även FFV Underhålls resurser på den civila marknaden.

Härigenom ökas FFVs gemensamma konkurrenskraft, då parterna tillsammans kan erbjuda ett bredare sortiment av tjänster.

Inom FFV Underhåll är det avdelning Mätteknik, division Avionik, som svarar för underhållsresurserna på civila datorer.

Telub AB har redan en riksomfattande serviceorganisation för civilt datorunderhåll. FFV Underhåll kompletterar nu denna med de specialresurser som avdelning Mätteknik har genom sektion Datorteknik.

Till dessa specialresurser hör service av HP-, Gould-Sel- och VAX-datorer.

Faktureringen till de avtalskunder som FFV Underhåll har övertas nu av Telub AB. Samtliga kunder kommer att underrättas om att ett samarbete mellan de två FFV-företagen har etablerats. Kundrelationerna bedöms självklart vara av utomordentlig vikt, varför man också i framtiden kommer att vara lyhörd för hur kunderna uppfattar det nya samarbetet enligt avtalet.

Positiv anda

Diskussionerna som föregått avtalet har skett i en positiv anda. Mer detaljerade åtaganden mellan parterna ska regleras i ett tilläggsavtal. Garanti, leveranstider, rapportering och priser ska också regleras på samma sätt.

– Vi har haft två sammanträden angående detta avtal. Den slutgiltiga utformningen är klar och fastställd sedan den 1 mars 1985. Vi ser fram emot ett för FFV fruktbart samarbete, säger Gilbert Wahlén, chef för avdelning Mätteknik.

Sektion Elsystem inom avdelning Flygelektronik har sålt ännu en batterivårdsutrustning på den civila marknaden. Denna gång är det Linjeflyg som svarar för beställningen på den automatiska batteritestaren FFV 1030.

Det första exemplaret av FFV 1030 levererades till F16 i början av 1984. Fler order från FMV förväntas inkomma.

AF30 fick även en civil referent under fjolåret. Då köpte nämligen Saab Linköping ett batteritestsystem för att testa nya batterier i Saab Fairchild, SF 340.

Framgångarna fortsätter för AF30 och deras batteritestare: Nyligen fick man in en beställning från Linjeflyg, som också har behov av att förlänga flygplansbatteriernas livslängd och minska underhållskostnaderna.

– Det känns att vi kommit igång! säger sektionschef Rolf Landernäs och förväntar sig nya säljframgångar med FFV 1030 i framtiden.

AS "ekonomi-magister" är nöjd med sina "elever"

– Att det verkligen råder ett resultatmedvetande inom avdelning Systemteknik märks bland annat på utfallet 1984.

– Vi är en mycket lönsam avdelning, vilket bland annat märks på vår höga avkastningsgrad. Systemteknik har presterat ett resultat per heltidstjänst som ligger två och en halv gånger högre än resterande enheter inom Avionik.

Med stolthet berättar Göran Linder om det ekonomiska läget. Han är chef för stab Ekonomi inom avdelning Systemteknik, division Avionik.

Stab Ekonomi inom Systemteknik, AS, har totalt sex anställda, varav en fungerar som controller för avdelningen och de övriga fem expeditionstjänster.

1984 blev ett spännande år för de flesta avdelningarna inom FFV Underhåll, eftersom man för första gången skulle göra resultaträkning var för sig. Så även hos AS. Göran Linder beskriver situationen så här:

– Sektionscheferna inom Systemteknik har genomgått "grundskolan" under 1984, när det gäller resultaträkning och resultatmedvetenhet. Samtliga har slutbetyg 5 i den "skolan".

– Under 1985 fortsätter vi nu på "gymnasienivå" och börjar titta på våra tillgångar/skulder, eget kapital. När vi kan detta och blir medvetna om den betydelse det har, då först kan vi göra en bedömning och analys av till exempel avkastningsgraden, tillägger "magister" Göran.

"Magistern" studerar själv ekonomi vid Högskolan i Örebro på deltid. Allt för att lära sig mer i ämnet ekonomi och därmed bidra till ytterligare framsteg inom sin avdelning.

Den viktiga budgeten

– Min viktigaste arbetsuppgift är arbetet med budgeten, uppföljning och avvikelseanalys av densamma. En budget är en budget och inget annat. Därmed uppstår alltid avvikelser från verkligheten, säger Göran.

– I en avvikelseanalys räcker det inte att bara konstatera att en avvikelse skett. Frågorna "när-var-hur-varför" kommer direkt. Sedan kommer följdfrågorna: "Går avvikelsen att rätta till?", "Går verksamheten att styra på rätt

spår igen eller ska vi fortsätta efter nya förutsättningar?"

– Både den "inre" och den "yttre" miljön är som bekant föränderlig. Det gäller att snabbt kunna påverka miljön eller att anpassa sig därefter. Detta är en process som utspelar sig under hela året, förklarar stabschefen.

Nästan fullträff

Budget kan för en del låta enkelt, men är i själva verket motsatsen. Att lägga en budget och dessförinnan fastställa mål för verksamhetsåret liknar Göran vid en "balansakt på lina". Målen ska vara så precist uppsatta att de fungerar som drivkraft framåt, en motivationsfaktor.

– Systemtekniks mål 1984, när det till exempel gällde kalkylmässigt rörelseresultat prickade vi in till 99 procent.

Det är en tredjedel av hela divisionens resultat. Behöver jag förklara vår lönsamhet tydligare?, undrar Göran.

– Om man ska kunna pricka in ett budgeterat resultat till 100 procent är våra administrativa "hjälpsystem" en viktig faktor.

Budgetkontrollrapporter, (EPOS), fakturerings- och orderingsstatistik, (FAS), efterkalkyler, (EKU), och liknande måste innehålla riktiga uppgifter. De måste också komma ut i rätt tid.

– Det har varit lite så och så med det under hela 1984. Det kunde också ha startat bättre 1985, men på sikt blir det säkert riktigt, säger Göran.

Mer uppgifter?

Vad gör man mer på stab Ekonomi inom AS eller AS10, som organisationsbe-teckningen är?

– Projektadministration UHTS JA 37 är svaret. Det är ett mycket stort projekt som pågått i tio år och kommer att fortsätta minst två år till. Här ansvarar Systemteknik för utveckling och framtagning av underhållsresurser för elektronisk system, samt beväpning med ingående vapen. När det gäller underhållsresurser gäller det främst automatiska teststationer, berättar Göran.

– Min roll som projektadministratör är givetvis inriktad på ekonomi, medan den tekniska samordningen/koordineringen finns hos sektion Autotestteknik, AS50. Projektet spänner över samtliga avdelningar inom Avionik, särskilt Flygelektronik, men också di-

Göran Linder liknar 1984 vid en slags "grundskola" i resultaträkning och lönsamhetstänkande, som sektionscheferna inom avdelning Systemteknik genomgått.

Utän tvekan vill han ge samtliga "elever" slutbetyget 5.

– Nu fortsätter vi på "gymnasienivå" under 1985 och börjar titta på våra tillgångar/skulder, eget kapital. När vi kan detta och blir medvetna om den betydelse det har, då först kan vi göra en bedömning och analys av till exempel avkastningsgraden, säger Göran.

Foto: Hans Hedin.

vision Flygteknik i Linköping.

– Sedan är jag också chef över expeditionspersonal till fyra av avdelningens sex sektioner. Det är mycket intressant och ger en bra insikt i vilket värdefullt arbete detta arbetsgång gör "bakom kulisserna". Att jobba på en expedition är mycket mer än bara maskinskrivning och kopiering. Mycket av deras arbete är kvalificerat och kräver stort kunskande.

"Hög hastighet"

– 1984 började ganska trevande för Systemteknik. Ganska snabbt fick vi dock upp farten. Vi går in i 1985 med hög hastighet och fortsatt acceleration. Det ska bli mycket intressant att se om vi inte kan knäcka Einsteins teori om några år. Jag menar att hittills har ju inget gått snabbare än ljusets hastighet... avslutar Göran.

Autotest = AS50

Många tänker direkt på JAS-testare och de åtagande FFV Underhåll gjort i detta sammanhang, när de hör sektionsnamnet Autotestteknik.

Det är helt riktigt – här finns människorna som sett till att FFV Underhåll är huvudleverantör av autotestare till JAS.

– Men vi skulle aldrig fått uppdraget att själva ansvara för utveckling och framtagning av analoga och hybrida autotestare om vi inte haft vår 25-åriga erfarenhet av autotestare till flygplan 37, säger Bill och tillägger:

– De erfarenheterna är mycket värdefulla för arbetet med JAS-testarna och utökas dagligen, eftersom vi fortfarande jobbar med autotestare till Viggen.

– I förhållande till hur det var skissat från början beträffande vårt åtagande med JAS har uppdraget utökats väsentligt, säger Bill och berättar:

– När man började prata om autotestare för JAS var avsikten att gå ut och köpa färdiga systemlösningar för samtliga autotesttyper.

– Så blev det inte. Lösningen blev, efter noggranna marknadsundersökningar, att vi utnyttjar LM Ericsson i Sätra som vår största underleverantör. De har nämligen en mycket bra lösning på digitaltestsystemet, som redan är framtaget.

– När det däremot gäller analoga testutrustningar är deras erfarenhet mindre. Här har vi emellertid 25 års erfarenhet själva. Följaktligen innebär det inga svårigheter för oss att ta på oss utveckling och framtagning av analoga och hybrida testare, förklarar Bill.

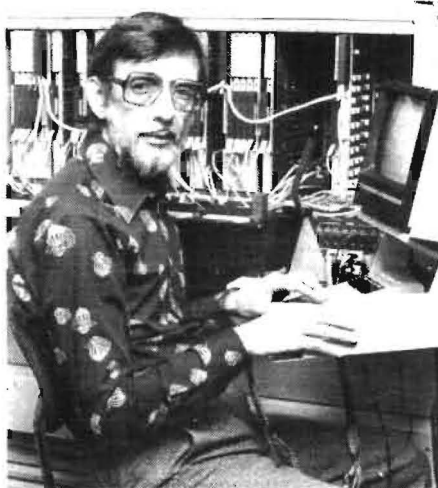
– Därmed har vi fått en betydligt större roll i hela projektet.

En förklaring

För den oinvidige kan det vara svårt att förstå skillnaden mellan digitala, analoga och hybrida testutrustningar. En kort förklaring underlättar:

– Digitala signaler varierar momentant mellan till och från. Analoga signaler varierar kontinuerligt, förändringarna sker gradvis, så att man får en "berg-och-dal-bana" vid nollinjen. Hybrida testobjekt har en kombination av både digitala och analoga signaler, säger Bill.

– Vi har tidigare huvudsakligen jobbat med analoga autotestare.

Bill Jacobsson basar för sektionen som är huvudleverantör av autotestare till JAS.

Foto: Hans Hedin.

JAS-konceptet

Det är inte bara på AS50 man då och då hör talas om JAS-konceptet för autotest. Vad innebär egentligen detta koncept?

– Att vi har samma grunderheter i alla autotestare för JAS. Det gäller såväl maskinvara som programvara. Likaså gäller det för både produktionskontroll och underhållsbruk.

– Vi har således utformat testutrustningarna så att de i första hand ska kunna nyttjas av medlemmarna i Industrigruppen JAS, IG JAS och även slutanvändaren FMV, när det blir dags för underhåll, förklarar Bill.

– Systemlösningen, som gäller för JAS-testarna, marknadsför och säljer vi även för andra testobjekt än flygplans-elektroniken i JAS, som den i första hand är avsedd för. Samma system går nämligen att använda till en mängd olika objekt.

– Fördelarna för svenska försvaret att kunna använda sig av samma testlösning över hela linjen är självklara. Dels minimerar det kostnaderna, eftersom systemet redan finns framtaget, dels får kunden en förnämlig projektsäkerhet och många samordningseffekter, när det gäller underhåll av testutrustningen.

– Den långa projektsäkerheten baseras på att vi måste hålla testutrustningarna i full drift under hela JAS livstid.

– Dessa fördelar gäller naturligtvis även våra civila kunder. Det måste kännas tryggt att ha en så kraftig projektsäkerhet i ryggen.

Bra lösningar

– När vi jobbade fram lösningen på JAS-testarnas utformning, upptäckte

Värt att veta om Autotestteknik

Sektion Autotestteknik, AS50, tillhör avdelning Systemteknik inom division Avionik. Sektionen har 23 anställda, som arbetar under ledning av sektionschef Bill Jacobsson.

Orderingången 1984 uppgick till 29,5 miljoner kronor.

AS50 svarar för

• utveckling och framtagning av datorstyrda testutrustningar, (autotestare).

Sektion Autotestteknik återfinns i By 31 vid FFV Underhåll i Arboğa.

vi fler problem som behövde åtgärdas. Bland annat behövdes en samarbetslösning för den programvara som krävs för konstruktionsverifiering och framtagning av testprogram för avancerad digital elektronik

– Detta löste vi med att etablera samarbete med det amerikanska företaget Gen Rad och dess svenska representant Lagercrantz Elektronik AB. Det innebär samtidigt att alla inblandade i JAS-projektet kan köpa programvara av samma slag och till bättre pris, säger Bill.

– För att kunna använda LM Ericssons digitaltestare mot Gen Rad's simulatorpaket krävs programvarumässig anpassning. Det har vi löst genom ett avtal mellan oss och det engelska företaget Cirrus Computers Limited, som för övrigt ägs av Gen Rad.

– Det här är grunddragen i JAS-konceptet, som ingalunda är någon sorts "privat egendom" för AS50, utan i hög grad användbart för övriga avdelningar inom division Avionik.

"Spin-off"-effekter

Resultatet av marknadsföringen av JAS-konceptet har inte låtit vänta på sig. Redan nu märks tydliga "spin-off"-effekter bland övriga Avionik-avdelningar. Ett exempel är avdelning Robot, AR, och deras färskaste beställningar på underhåll av Robot 15 M och siktet för pansarvärnshelikoptrar, Helitow.

– JAS-konceptet var en starkt bidragande orsak till att vi tog hem konkurrensen gentemot tillverkaren Saab. Vi kommer att testa elektroniken i dessa utrustningar med hjälp av JAS-testarna, som redan finns inom FFV Underhåll, säger Per Granström, chef för AR. – Inom sektion Autotestteknik gläder vi oss över att samarbetet med AR fortsätter på det här sättet och vi har inget emot att fler utnyttjar fördelarna som konceptet innebär, tillägger Bill.

Kommunen tar del av FFVs utbildningsbehov

– Vi har pratat mycket om hur vi ska kunna få sådan inriktning på den utbildning som finns inom Arboga kommun, så att den motsvarar även FFV Underhålls behov.

– Det finns många arbetslösa ungdomar i kommunen, samtidigt som FFV Underhåll påtalar brist på viss arbetskraft. Det gäller för oss att undersöka möjligheterna att lösa båda problemen främst genom utbildning. Det sa kommunalrådet Elsy Harryson, när hon och två övriga representanter från Arboga kommun besökte FFV Underhåll den 21 februari 1985.

Minst en gång per år brukar kommunledningen i Arboga besöka FFV Underhåll. Den här gången avhandlades flera betydelsefulla frågor: Personalsituationen, utbildning, planerna på ett nytt flygfält och Riksdagsjubileet.

Från Arboga kommun deltog kommunalråden Per-Olov Nilsson och Elsy Harryson, samt kanslichef Nils Forsberg.

FFV Underhåll representerades av sektorchef Tommy Johansson, divisionscheferna för Motor och Avionik, Rolf Forsell, stab Produktion, Bengt Nilsson, stab Marknad, samt Hans Wall, Personalservice. Företagets fackliga representanter utgjordes av Erik Werner, FCTF, Rolf Lundin, SACO/SR, och Bo Reinholdsson, SF.

Utbildning

Besöket inleddes med att Tommy Johansson presenterade FFV Underhålls affärsidé, organisation och bemanning, samt förändringar som skett under de senaste två åren. Bengt Nilsson talade om nuvarande kundstruktur och prognosen för 1985–87. Därefter redogjordes för läget inom respektive division och personalsituationen i stort.

Bland dagens aktuella frågor visade sig utbildning vara särskilt angelägen och intressant.

– Dels har vi talat om vad vi från kommunens sida kan göra för att få arbo-gaungdomarna att stanna kvar på orten. Det gäller att ordna den utbildning ungdomarna behöver för att sedan kunna få arbete, sa Elsy Harryson vid

ARBOGA

Alf Gustafsson, AA50, berättade för kommunens representanter hur arbetskraftbehovet inom division Avionik ser ut i dagsläget.

– Det finns många möjligheter till samverkan mellan oss och skolorna. Vi vill till exempel gärna erbjuda gymnasieeleverna att komma hit och utföra laborationer, sa han bland annat.

Foto: Ingemar Kjellberg.

rundvandringen efter mötet med sektorledningen.

– Dels har vi funderat på vad vi och FFV Underhåll kan göra tillsammans för att påverka Skolöverstyrelsen att satsa på de utbildningsvägar vi har behov av. Vi har också talat om hur vi tillsammans ska marknadsföra Arboga kommun, så att den blir mer attraktiv för arbetsökande utifrån.

”Elektronik-människor”

Alf Gustafsson, chef för stab Teknikutveckling inom division Avionik, visade besökarna olika arbetsmiljöer i Teknikhuset, By 31.

– Hela 80 procent av Avioniks verksamhet består av elektronik. Det är alltså ”elektronik-människor” vi söker i första hand, sa han.

Med Per-Olov Nilsson diskuterade han sedan bland annat hur gymnasiets påbyggnadskurs på den teletekniska utbildningen ska kunna anpassas mera efter Avioniks behov.

– Den här dagen har visat sig bli upptakten till fortsatta möten mellan Arboga kommun och FFV Underhåll där vi ska jobba vidare med utbildningssamverkan, sa Per-Olov Nilsson.

– Det finns onekligen stora möjligheter till samverkan mellan oss båda, när det gäller utbildning. Som exempel kan nämnas våra specialkurser i lödning och liknande, sa Alf Gustafsson.

Både besökare och besöksmottagare var överens om att dagen varit givande och inspirerande inför det fortsatta samarbetet mellan parterna.

Klara för rundvandring och en titt på kommunens största arbetsplats!
Från Bo Reinholdsson, SF, Erik Werner, FCTF, kanslichef Nils Forsberg, Rolf Lundin, SACO/SR, Elsy Harryson, kommunalråd, Bengt Nilsson, stab Marknad, Per-Olov Nilsson, kommunalråd, och Hans Wall, chef för Personalservice.
Foto: Ingemar Kjellberg

ARBOGA

Tack och adjö för mig!

Jag slutade på FFV Underhåll i Arboga till semestern -84 efter drygt fjorton års anställning, först vid elektronikavdelningen och på slutet vid FFV-Marktele. Nu, när jag i slutet av januari har fått mitt avgångsbetyg, tänkte jag passa på att tacka alla som under årens lopp gjorde det möjligt för mig att utföra mitt arbete.

Jag tänker då inte bara på de materiella resurserna, utan även på den så kallade "sociala miljön". Jag skulle vilja säga att utan alla dessa finmaskiga personliga kontaktnät som finns inom företaget skulle alla omorganisationer och andra insatser från ledningens sida inte ge full effekt.

Som nyanställd fick jag följa med på en rundvandring tillsammans med en av den tidens CVA-inventarier. Jag blev djupt imponerad av allt jag då fick se. Inte ens Charlie brukade visa hur tunn-larnas betongtak ser ut på ovasidan eller fläktrummet för luftförsörjningen i berget.

Hela visningen kompletterades av en kontinuerlig ström av mer eller mindre otroliga historier om bland annat Trollet.

Det finns väl inte många av oss yngre på FFV Underhåll i Arboga som inte någon gång har hört talas om dessa två personer: Charlie och Trollet?

För några år sedan gick jag själv runt med en nyanställd och fick då plötsligt en känsla av att historien ännu en gång upprepade sig, fast spegelvänd. Inte trodde jag 1970 att jag 1980 skulle kunna räkna in mig själv bland inventarierna.

Eftersom de flesta av mina bekanta numera finns på FFV Underhåll väljer jag U-aktuellt som forum för mina tankar. Jag vet att den sprids även till byggnad 33 och till FFV-U i Östersund, där personalen ska ha ett speciellt tack.

"CVA-granen" kommer inte att sakna ett avfallet barr, men jag hoppas att jag åtminstone har hjälpt till att hålla uppe ljusen!

Mats Helmersson,
numera FOA, Linköping

Följande personer går inom kort i pension vid FFV Underhåll i Linköping:

Mars

Ragnar Heden-gård, SA58, anställdes vid CVV 1945 och kom till Underhåll i Linköping 1970.

Sture Nilsson, FL16, anställdes vid Underhåll i Linköping 1942.

Bertil Arvidsson, FP60, anställdes vid Underhåll i Linköping 1963.

LINKÖPING

Verkstadsklubben har haft årsmöte

Vid CVM:s Verkstadsklubbs årsmöte invaldes två nya styrelseledamöter. Lars Johansson efterträder Håkan Nilsson, som av sagt sig vidare kandidatur. Tage Hillberg övertar uppdraget som vice sekreterare efter Kjell Pettersson som slutat vid FFV.

Anställningsbehov

Vid mötet rapporterades att arbetsbeläggningen för närvarande är god vid samtliga avdelningar. Flera avdelningar har även personalbehov.

Asbestkontroll

En undersökning av vibrationsskador kommer att göras på personer som arbetar eller har arbetat med vibrerande maskiner. Kartläggning och uppföljning av asbestsituationen kommer att göras, eftersom man ser mycket allvarligt på asbestförekomst.

1985 års styrelse

Efter val och konstituering ser styrelsen ut som följer:

- Sven-Åke Överström ordf
- Rolf Enqvist v ordf
- Lars-Åke Franzén sekr
- Tage Hillberg v sekr
- Lars Granath kassör
- Arne Törnroth huvudskyddsombud och styrelseledamot
- Lars Johansson studieorganisatör och styrelseledamot
- Conny Pettersson, Gunilla Pettersson, Roger Malmström styrelsesuppleanter
- Conny Sörman, Sture Johansson, Susanne Nordkvist, Lars-Åke Andersson mässombud
- Clifford Adolfsson, Hans Rylander, Stig Gustavsson busskommittén
- Hans Skogh, Håkan Nilsson, Sören Hell valberedning

När gav du bort en barack sist?

Åke Entoft, chef för Anläggningsservice vid FFV Underhåll i Arboga, har ett ovanligt presenttips till dig som vill överraska med något annorlunda:

Barack 36 är till salu för rivning och bortforsling!

ARBOGA

Baracken är 33 gånger 8,4 meter och omfattar 270 kvadratmeter. Skriftliga anbud ska lämnas till SR senast den 15 april 1985.

Snabba på så att ingen hinner före! (Presenten är inte inslagen – det får du göra själv!)

Alla åkare fick pris

19 deltagare ställde upp på CVA IFs mästerskap i längdåkning söndagen den 17 mars 1985.

Lika många fick ta emot priser för sina respektive insatser.

Ann-Marie Elofsson, AK51, debuterade som "speaker" – en syssla hon skötte med stor bravur enligt CVA IFs skidsektion. – Vi är särskilt glada att så många ställde upp i motionsklassen, säger Per-Arne Bergström, ordförande i skidsektionen.

Den här gången lyckades CVA IF pricka rätt tävlingsdag i fråga om vädret. – Det var nästan för snabbt före. Vi fick varna deltagarna för att inte ha alltför hög hastighet i backarna, berättar Per-Arne.

Resultatlistan

Mästerskapet var indelat i fyra klasser. I Herrar, seniorer visade sig Roland Notstam helt överlägsen. Hans skidteknik imponerade på både åkare och åskådare.

Resultatlistan fick följande utseende:

Herrar, seniorer, 10 kilometer

- 1 Rolan Notstam, AS50, 35,16
- 2 Lars Åke Andersson, MR24, 38,55
- 3 Jan Erik Fredriksson, MT83, 40,43
- 4 Peder Wikström, MR70, 41,06

Segraren i Herrar, seniorer, 10 kilometers-klassen blev Roland Notstam. Hans skidteknik imponerade på åskådarna. Foto: Hans Hedin.

Herrar, veteraner, 10 kilometer

- 1 Sven Karlsson, AR23, 40,43
- 2 Sven-Erik Engström, AK23, 41,37
- 3 Rune Gustavsson, MR62, 41,39
- 4 Tage Persson, MP32, 42,05
- 5 Olle Johansson, MR74, 44,47
- 6 Hans "Kniven" Jansson, MR83, 50,23
- 7 Rolf Sjökvist, MR45, 52,12

Anne-Marie Elofsson debuterade som "speaker". Per-Arne Bergström ger henne en extra eloge för det. Foto: Hans Hedin.

Damer, 5 kilometer

- 1 Siv Daunfeldt-Karlsson, MK17, 26,58
- 2 Kerstin Malmehed, AR51, 33,20

Motion, 10 kilometer

- Ove Karlsson, AR45, 41,10
Stig Eriksson, MR15, 42,45
Oskar Hjalmarsson, MF85, 43,15
Rolf Thiger, SK05, 55,12
Per-Olof Winberg, SK05, 1,08,13
Ante Lundberg, AK23, 1,10,11

Glöm inte blodbussen!

Blodbussen kommer än en gång till FFV Underhåll i Arboga i hopp om att många blodgivare ska inställa sig.

För att få lämna blod ska du vara mellan 18 och 60 år. Du bör vara fri från smitta och inte medicinera regelbundet. Vid första besöket tar personalen prover för att kontrollera att du är frisk och för att bestämma din blodgrupp. Din hjälp behövs, så tveka inte! Följande dagar och tider finns blodbussen vid byggnad 79:

10–11 april	klockan 08.15–12.00 13.00–16.00
Observera! Den 11 april stängs mottagningen redan klockan 15.30!	
16 april	klockan 10.00–12.00 13.00–16.00
17 april	klockan 08.15–12.00

Claes blev åtta i flottilmästerskap

Systemingenjörerna på sektion Flygtelesystem, avdelning Systemteknik, kan få vara med om lite av varje ute vid förbanden...

Den 1 mars 1985 utspelade sig ett flottilmästerskap på skidor vid F 4.

Deltagandet i detta 15-kilometerslopp var obligatoriskt.

Claes Wennerlund, AS30, är stationerad vid denna flottilj som teknisk kon-

Bollspel på parkeringen

FFV Underhålls parkeringsplats vid tennisplan har upplåtits åt Arboga fritidskontor att disponeras för fotbollsträning på kvällar och helger.

Upplåtelsen gäller så länge gräsplanen är alltför blöt att spela på.

sult. (Du såg honom kanske på bild i förra numret av U-aktuellt där vi berättade om sektion Flygtelesystem?) Claes ställde upp i skidtävlingen och kom i mål som åttonde man bland 105 deltagare! Segrade gjorde löjtnant Jan-Olov Jonsson, F 4, som också fanns med på bild i förra U-aktuellt.

I damklassen segrade Signe Karlsson utan någon som helst konkurrens. Hon var nämligen ensam i sin klass.

Redaktionen ber att få gratulera Claes till en hedrande placering som representant för FFV Underhåll!

U-AKTUELLT 1985

Ansvarig utgivare:	Tommy Johansson
Redaktör:	Britt Blom, SD05
Redaktion:	Ann Wilson, SP55 Hans Brännström, BK20
Adress:	FFV Underhåll 732 81 Arboga
Telefon:	0589 818 59